

УДК: 378.147.091.33 – 027. 22: 796

ШЕВЧЕНКО Ольга Володимирівна –
кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри теорії і методики фізичного виховання
Центральноукраїнського державного педагогічного університету
імені Володимира Винниченка
e-mail: gymnast.olga@gmail.com

МЕЛЬНИК Анастасія Олександрівна –
кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри теорії і методики фізичного виховання
Центральноукраїнського державного педагогічного університету
імені Володимира Винниченка
e-mail: nastenkamelnik89@gmail.com

СПОРТИВНО-МИСТЕЦЬКІ ЗАСОБИ У ФОРМУВАННІ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Формування інформаційно-технічного суспільства, докорінні зміни в соціально-економічному, духовному розвитку держави потребують підготовки вчителя нової генерації. Реалізація цього стратегічного завдання зумовлена також глибинними змінами в системі й структурі загальної середньої освіти та необхідністю інтеграції національної освіти в Європейській простір. Це вимагає визначення концептуальних довгострокових стратегій щодо подальшого вдосконалення якості підготовки майбутніх учителів фізичної культури [5].

Освітній процес студентів вищих навчальних закладів орієнтований не лише на здобуття необхідного обсягу знань, умінь і навичок по спеціальних дисциплінах, але і на розвиток здатності майбутніх фахівців до пошуку й використанню нових знань і технологій. В педагогічній теорії та передовому педагогічному досвіді знайшли переконливе підтвердження такі засоби підвищення ефективності навчального процесу, як формування пізнавальної самостійності, проблемне навчання, розвиток самостійного логічного мислення і, нарешті, активізація пізнавальної діяльності особистості [1].

Процес творчої професійної діяльності, інтеграція особистісних якостей конкретного виконавця з діяльністю сутністю відповідної професії передбачає формування педагогічної майстерності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема формування професійної компетентності вчителя в процесі демократизації та гуманізації школи набуває особливої актуальності, оскільки підняти навчально-виховний процес на якісно новий рівень неможливо без високого рівня професійної готовності тих, хто безпосередньо запроваджує в життя соціальне замовлення суспільства [4].

О. М. Ворожейкіна зазначає, що учитель – чи не найперша людина, яка відчиняє для дітей вікно у світ. Повною мірою він може це зробити лише в тому випадку, якщо є високоосвіченою людиною, невпинно поповнює свої наукові й мистецькі знання, крокує в ногу з прогресом. Учитель-артист «живе» допитливістю, пізнанням «таємниць», подивом, почуттям нового, сумнівом [3].

Результатом зростання інтересу до досліджень застосування святкової культури, спортивно-мистецьких заходів в педагогічних цілях, з'явилися наукові праці, в яких автори осмислили ті чи інші особливості свята як багатогранного феномена, серед яких філософське осмислення свята здійснили А. Арнольдов, Я. Белоусов, А. Беніфанд, Л. Лаптева, А. Мудрик, Я. Ратнер, Й. Хейзинг; історико-етнографічний аспект свята висвітлювали Л. Абрамян, В. Даркевич, А. Мазаєв, А. Некрилова, В. Соколова, С. Токарев; технологічний аспект (побудова та організація свята) розглядали діячі мистецтва, режисери і сценаристи масових свят Б. Глан, Б. Петра, А. Силін, В. Тріадський, І. Туманов, І. Шароев тощо.

Кожне свято чи дійство є концентратом суспільно-історичного та соціально-виховного досвіду людства, який розкривається через багатство засобів, методів, форм та прийомів існування, що передається з покоління в покоління як певна культурологічна, етногенетична і технологічна ознака народу.

Найчастіше предметом досліджень виступають: суспільно значущий зміст свята, ігрова форма, видовищність, емоційність, гармонійне співвідношення між повчанням і розвагою, пізнавальним і емоційним змістом, взаємодія різних видів мистецтва, навантаження на слова і музику, використання яскравих художніх засобів, колективна участь і колективне сприйняття, добровільність участі, вільне єднання людей заради спільної радості.

Мета статті полягає у визначенні змісту спортивно-мистецьких заходів у формуванні

професійних компетенцій майбутніх учителів фізичної культури.

Виклад основного матеріалу дослідження. Експериментальне дослідження було спрямоване на формування музичної і рухової культури студентів у процесі занять циклу професійної підготовки. З метою пошуку найоптимальніших способів виконання рухів техніка фізичних вправ постійно удосконалювалась. На думку Е. Вільчковського, Н. Денисенко, Ю. Шевченко, у процесі навчання дітей рухів повинна існувати наступність між музикою та рухами [2].

Виконання фізичних вправ у супроводі музики формувало в майбутніх учителів уміння розвивати у дітей загальноосвітньої школи розумово-естетичне сприйняття, почуття ритму, музичну пам'ять та слух, увагу, м'язову волю, пластичність і виразність рухів. Їм пропонувались танцювальні, імітаційні рухи, стрибки, біг, рухливі ігри під музику, які у подальшому будуть сприяти фізичному розвитку дітей, виробленню у них вірної постави, координації рухів та координування в просторі. Передбачалось, що ритмічні рухи під музику в подальшому вдосконалять процеси гальмування у студентів, виховують у них дисциплінованість, загальну організованість. З метою визначення рівня сформованості у студентів фахових умінь і навичок був проведений аналіз рівня успішності практичної підготовки до початку експерименту і в кінці. Так, показники зазнали значних зрушень про, що свідчать отримані дані: з теорії і методики викладання гімнастики успішність покращилась на 19,3%, ритміки і хореографії – на 26%, теорії і методики викладання рухливих ігор і забав – на 14,5%.

Проаналізувавши рівень сформованості у студентів основних музично- ритмових умінь, нами був запропонований і впроваджений в освітній процес факультету фізичного виховання спецкурс «Організація спортивно-мистецьких заходів».

Основним цільовим призначенням структурної діяльності бакалавра за напрямом підготовки 014 Середня освіта (Фізична культура) є: формування системи знань про фізичне виховання і спорт; визначення вихідного рівня морфофункціональних показників, фізичної і техніко-тактичної підготовленості на початку структурного елементу системи фізичного виховання та спортивного тренування (навчального року, семестру, чверті, етапу, періоду, циклу); навчання руховим діям в процесі занять фізичними вправами; раціональне формування індивідуального фонду рухових умінь і навичок в системі багаторічного процесу фізичного виховання та спортивного

тренування; навчання осіб, що займаються фізичними вправами, використовувати набуті знання, вміння та навички в повсякденному житті з метою самовдосконалення; формування в навчально-виховному процесі ідейних основ, раціональної поведінки, етичних норм і навичок; сприяння інтелектуальному та естетичному розвитку в процесі фізичного виховання та спортивного тренування; збереження і зміцнення здоров'я засобами фізичного виховання і спорту; організація позакласних занять фізичними вправами школярів; проведення заходів, спрямованих на загартування, попередження захворювань; здійснення контролю за фізичним станом; використання природних факторів зміцнення здоров'я; розробка та реалізація спортивно-мистецьких заходів у позакласній роботі та ін. [5].

На нашу думку, саме впровадження в навчальний процес спецкурсу «Організація спортивно-мистецьких заходів» сприятиме розкриттю питань, пов'язаних з організацією та проведенням позакласної роботи з фізичного виховання в загальноосвітніх навчальних закладах. Формами проведення аудиторних занять є лекційні, практичні заняття, консультації та самостійна робота студентів.

Мета викладання розробленого нами спецкурсу полягала у забезпеченні глибокої теоретичної та практичної підготовки студентів факультетів фізичного виховання. Засвоєння даного дидактичного матеріалу покликано забезпечити розвиток у випускників цілісної системи спеціальних знань та умінь з проблеми організації позакласної роботи з учнями шкільного віку. Аудиторна робота спрямована на отримання теоретичних знань і формування на їхній основі практичних умінь проектування власного професійного розвитку.

Самостійна робота студентів факультетів фізичного виховання передбачає опрацювання першоджерел, виконання творчих робіт, підготовку творчих проектів, написання рефератів тощо. У процесі науково-дослідницької роботи майбутні вчителі фізичної культури виконують дослідження, результати яких відображають у курсових проектах, дипломних роботах, наукових статтях, виступах на науково-практичних конференціях.

Саме ця дисципліна, на нашу думку здатна сформувати у студентів уміння, пов'язані з організацією та проведенням позакласної роботи з фізичного виховання. Матеріал спецкурсу поглиблює та деталізує питання теорії і методики фізичного виховання, які передбачають опанування основних рис і закономірностей фізичного виховання, інтеграційно-цілісного осмислення

сукупності компонентів, найсуттєвіших властивостей і зв'язків, що утворюють і об'єднують різні сторони фізичної культури, шляхів й умов залучення учнів до позакласних форм занять, завдань і вимог до організації і проведення позакласної роботи. Формуючи готовність майбутніх учителів фізичної культури організувати і проводити спортивно-масові та фізкультурно-оздоровчі заходи з учнями, студенти вирішують завдання навчання і виховання, завдяки чому розширюють свої знання з педагогіки та психології. Система знань з педагогіки, а саме фізичного виховання, є необхідною умовою творчого розв'язання завдання фізичної культури дітей та молоді в різноманітних організаційних формах, які створюють основу для особистої творчості та вдосконалення педагогічної майстерності фахівців фізичної культури. Оволодіння інформацією, що стосується інтересів, мотивів, потреб фізкультурно-оздоровчої роботи дозволяють поглибити знання студентів з психології. Але дотримуючись основних сенситивних періодів розвитку школярів, звертаючи увагу на їх індивідуальні, вікові, статеві особливості та функціональні можливості організму ми збагачували знання з фізіологічних основ фізичного виховання.

Опанування основами музичної грамоти, необхідними для кваліфікованого проведення занять фізичною культурою в різних формах організації школярів під музичний супровід, а також технікою виконання основних рухових дій у поєднанні з музикою, набуття необхідних знань, умінь і навичок в складанні комбінацій, відповідно музичного твору дозволили поглибити знання майбутніх учителів фізичної культури з ритміки і хореографії.

Реалізація творчих можливостей студентів відбувалась у моделюванні професійної діяльності в процесі оволодіння уміннями режисури організації і проведення церемоній відкриття та закриття змагань з обраного виду спорту, що пролонговано покращило рівень знань з підвищення спортивної майстерності та спортивно-педагогічного вдосконалення.

Завдяки формуванню у майбутніх учителів фізичної культури відповідального ставлення до власного здоров'я і здоров'я оточуючих, як до найвищих суспільних та індивідуальних цінностей; виховання національних традицій прихильного ставлення до оздоровчої рухової активності, як важливого компонента здорового способу життя і соціалізації особистості; формування уявлення про гармонію, красу та культуру рухів відбувається вирішення завдань поставлених в процесі вивчення організації і методики оздоровчої фізичної культури.

Висновки та перспективи подальших розвідок. Таким чином, запропонований

спецкурс «Організація спортивно-мистецьких заходів» на інтерактивній основі прогнозує активну взаємодію суб'єктів навчання (викладача й студентів факультетів фізичного виховання), широке застосування проблемно-пошукових і творчих методів навчання, моделювання, ділових ігор, що підвищує рівень розумової самостійності майбутніх педагогів, сприяє формуванню їхнього педагогічного мислення, а отже, розвиткові професійних компетентностей майбутніх учителів фізичної культури.

Одержані знання допоможуть студентам проаналізувати відповідність індивідуальних особливостей професійним вимогам, реалізувати програму професійного саморозвитку і власну траєкторію індивідуального самовдосконалення як майбутнього вчителя фізичної культури з високим рівнем професійної підготовки. Сформовані вміння дозволять майбутньому вчителю фізичної культури актуалізувати свій потенціал, моделювати професійну майстерність та творчий саморозвиток, будувати перспективи подальшої професійної діяльності.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Галета Я. В. Пізнавальна самостійність студентів економічного коледжу: [Монографія] / Я. В. Галета. – Кіровоград: Вид-во ТОВ «КОД», 2008. – 228 с.
2. Вільчковський Е. С. Денисенко Н. Ф., Шевченко Ю. М. Інтеграція рухів і музики у фізичному розвитку дітей старшого дошкільного віку: навчально-методичний посібник / Е. С. Вільчковський, Н. Ф. Денисенко, Ю. М. Шевченко. – Тернопіль: Мандрівець, 2011. – 128 с.
3. Ворожейкіна О. М. 100 цікавих ідей для проведення уроку / О. М. Ворожейкіна. – Х.: Вид. група «Основа», 2011. – 255 с.
4. Карпова Л. Г. Формування професійної компетентності вчителя загальноосвітньої школи: дис. ... канд. пед. наук.: 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти / Лариса Георгіївна Карпова. – Харків, 2003. – 209 с.
5. Мельник А. О. Формування готовності майбутніх учителів фізичної культури до позакласної роботи у початковій школі: дис. ... канд. пед. наук.: 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти»/ Анастасія Олександрівна Мельник. – Кіровоград, 2015. – 246 с.
6. Шуть М. М. Організація дитячих свят / М. М. Шуть. – К.: Шк. Світ, 2010. – 128 с.
7. Филанковский В. В. Теория и практика формирования профессиональной готовности учителя физической культуры: дис. ... д-ра пед. наук.: 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти»/ Виталий Владимирович Филанковский. – Ставрополь, 2000. – 456 с.

BIBLIOGRAPHY

1. Galeta, Ya. V. (2008). *Piznavalna samostiinist studentiv ekonomichnoho koledzhu: monografii*. [Cognitive autonomy of students of economic college]. Kirovograd.
2. Vilchkovskiy, E. S., Denysenko, N. F., Shevchenko, Yu. M. (2011). *Intehratsiia rukhiv i muzyky u fizychnomu rozvytku ditei starshoho doshkilnoho viku: navchalno-metodychnyi posibnyk*. [Integration of movements and music in the physical development of children of senior preschool age: a teaching manual]. Ternopil: Mandrivets.
3. Vorozheikina, O. M. (2011). *100 tsikavykh idei dlia provedennia uroku* [100 interesting ideas for the lesson. 2nd kind, processing.]. Kharkiv: View. Group «Basis».
4. Karpova, L. G. (2003). *Formuvannya profesynoyi kompetentnosti vchytelya zahal'noosvitn'oyi shkoly*. [Formation of professional competence of a teacher of a secondary school]. Kharkiv.
5. Melnik, A. O. (2015). *Formuvannya hotovnosti maybutnikh uchyteliv fizychnoyi kul'tury do pozaklasnoyi roboty u pochatkoviy shkoli*. [Formation of readiness of future teachers of physical culture for extra-curricular work in elementary school]. Kirovograd.
6. Shut, M. M. (2010). *Orhanizatsiia dytiachykh sviat*. [Organization of children's holidays]. Kiev.
7. Filankovskii, V. V. (2000). *Teoriya i praktika formirovaniya professional'noy gotovnosti uchytelya fizicheskoy kul'tury*. [Theory and practice of formation of professional readiness of a teacher of physical culture]. Stavropol.

УДК 811.161.2

СЕМАНТИКО-ФУНКЦІЙНІ ОСОБЛИВОСТІ ВЖИВАННЯ ЛЕКСЕМ З АФІКСОЇДОМ ФІЛО- (-ФІЛ) У СУЧАСНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Семантико-функційний підхід до вивчення мовних явищ – це один із основних напрямів лінгвістичних пошуків, тому аналіз афіксоїдів як запозичених, так і питомих викликає інтерес, що підтверджено низкою наукових публікацій. Незважаючи на велику кількість досліджень, поняття «афіксоїд» є суперечливим у зв'язку з відсутністю спільного тлумачення цього терміна, а аналіз словотвірних моделей лексичних одиниць різного рівня й надалі залишається важливою складовою сучасних

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ

ШЕВЧЕНКО Ольга Володимирівна – кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри теорії і методики фізичного виховання Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка.

Наукові інтереси: професійна підготовка майбутніх фахівців галузі фізичного виховання і спорту.

МЕЛЬНІК Анастасія Олександрівна – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри теорії і методики фізичного виховання Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка.

Наукові інтереси: професійна підготовка майбутніх фахівців галузі фізичного виховання і спорту.

INFORMATION ABOUT THE AUTHORS

SHEVCHENKO Olga Vladimirovna – Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, head of the Department of Theory and Method of Physical Education of the Centralukrainian Volodymyr Vynnychenko State Pedagogical University.

Circle of scientific interests: Professional training of future specialists in the field of physical education and sports.

MELNIK Anastasiia Aleksandrovna – Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor of the Theory and Methodology of Physical Education of the Centralukrainian Volodymyr Vynnychenko State Pedagogical University.

Circle of scientific interests: professional training of future specialists in the field of physical education and sports.

Дата надходження рукопису 12. 02. 2018 р.

Рецензент – д.п.н. професор В. В. Радул.

ШЕВЧУК Тамара Борисівна – кандидат філологічних наук, доцент кафедри теорії та методик початкового навчання Рівненського державного гуманітарного університету
e-mail : 3638004 @ gmail.com

лінгвістичних студій. Тому вивчення специфіки творення лексем за допомогою запозичених словотвірних формантів і їхніх функційно-семантичних особливостей поза сумнівом є актуальним.

Аналіз наукових досліджень і публікацій. У сучасній українській літературній мові використовуються інтернаціональні лексичні одиниці та інтернаціональні морфеми. Серед них виокремлюються слова з міжнародними терміноелементами: *авіа-, агро-, гідро-, дендро-, кіно-, психо-, рентгено-, синхро-*,